



๓ ตุลาคม ๒๕๒๐

พุทธชยมังคลคาถา
มหากาณิกชยรุมังคลคาถา
คาถาชินบัญชร
มองเมืองไทยทางพุทธบัญชร



๓ ตุลาคม ๒๕๖๐

วัดบวรนิเวศวิหาร
กฎหลวงกับขุนทาสแสนยากร



3111102003361

คำนำ

ในการบำเพ็ญกุศลประจำปี ๓ ตุลาคม ๒๕๒๐ นี้ มูลนิธิส่งเสริมสมาธิได้พิมพ์หนังสือเล่มนี้เพื่อแจกเป็นการส่งเสริมสมาธิปฏิบัติ และศาสตราจารย์บังอร สว่างวโรรส ได้พิมพ์หนังสือธรรมสองภาษา เพื่อแจกเป็นการเผยแผ่ธรรมอีกเล่มหนึ่ง และได้มีท่านผู้มีเมตตาศรัทธามากท่านได้ช่วยทำบุญในทางต่าง ๆ เช่นด้วยอาหารเลี้ยงพระเป็นต้น จึงขอถวายพระกุศลถวายพระพรและเจริญพรอนุโมทนาในทุก ๆ องค์ทุก ๆ ท่าน

อนึ่ง ในปีการศึกษา ๒๕๑๙ ได้มีพระเปรียญวัดนี้สอบได้ประโยค ๙ หนึ่งรูป คือพระมหาลภ ธนสารโ จึงจัดบำเพ็ญกุศลเป็นการฉลองในโอกาสเดียวกันนี้ด้วย
ชาติ จิรั สติ ธมฺโม ธมฺมทุชฺธา จ ปุคฺคลา
สฺสฺสโม โหตุ สมนฺคฺโคว อตุลาบ จ หิตาย จ

ขอธรรมของสัตบุรุษทั้งหลาย จงดำรงอยู่นาน และบุคคลทั้งหลายที่ทรงธรรม จงดำรงอยู่นาน ขอพระสงฆ์จงเป็นผู้พร้อมเพรียงกัน เพื่อประโยชน์และเพื่อเกื้อกูล

๗

อมุเห รุกขตุ สทุธมุโม สพเพปี ฐมุจาริโน
วุฑุฒึ สมุมาปุณเษยาม ฐมุเม อริยปุปเวทิตะ

ขอพระสัทธิธรรมจงรักษาเราทั้งหลาย ผู้ประพฤติ
ธรรม แม้ทั้งปวง ขอเราทั้งหลาย จงถึงความเจริญ
ในธรรมที่พระอริยเจ้าแสดงแล้ว

ญ.ส.

๓ ตุลาคม ๒๕๒๐

คำชี้แจง

กาตาแปลที่พิมพ์ในหนังสือนี้มีสาม คือ พุทธชย-
มังคลกาตา (พาหุ) มหาการุณิกชยมังคลกาตา และกาตา
ชินบัญชร

กาตาชินบัญชร เป็นที่นับถือสวดกันแพร่หลาย
กล่าวกันว่า เป็นของเจ้าพระคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์
(โต พรหมรังสี) วัดระฆังโฆสิตาราม นายฉันทิชย์
กระแสนิรุ ใต้เคยนำมาขอให้แปลเพื่อพิมพ์ในหนังสือ
ประวัติของเจ้าพระคุณสมเด็จฯ ครั้งหนึ่ง เมื่อนาน
ปีมาแล้ว แต่ก็ยังสงสัยในถ้อยคำและประโยคหลาย
แห่ง เพราะไม่อาจจับความได้ ทั้งเมื่อได้พบหลายฉบับ
จากหลายสำนักเข้า ก็ได้พบคำที่ผิดเพี้ยนกันบ้างเกือบทุก
ฉบับ ไม่อาจจะตัดสินได้ว่าที่ถูกต้องเป็นอย่างไร ได้เคยนึก
สงสัยมานานแล้วว่า เจ้าพระคุณสมเด็จฯ ได้เรียบเรียง
ขึ้นเอง หรือได้ค้นแบบมาจากไหน เมื่อไม่นานมานี้ได้
มีผู้นำหนังสือมาให้เล่มหนึ่ง เป็นหนังสือขนาดเล็ก
พิมพ์ในประเทศศรีลังกา ชื่อหนังสือ The Mirror

of The Dhamma (กระจกธรรม) โดยท่าน
 นารทมหาเถระ และท่านกัสสปเถระ ฉบับที่ได้มานี้
 พิมพ์เมื่อ พ. ศ. ๒๕๐๔ (ของศรีลังกา ตรงกับ พ. ศ.
 ๒๕๐๓ ของไทย) ค. ศ. ๑๙๖๑ เป็นแบบหนังสือคู่มือ
 ธรรมที่จะใช้สวดและปฏิบัติเป็นประจำได้ เริ่มแต่โม
 พุทฺธ คีล ๕ คีล ๘ คีล ๑๐ คำสรรเสริญคุณพระรัตนตรัย
 คำบูชา คำสมาธิภาวนาต่าง ๆ บทสวดมี พาหุ ชิน-
 บัญชร มงคลสูตร รตนสูตร เป็นต้น ทั่วบาลีพิมพ์
 ด้วยตัวอักษรสีหัพและอักษรโรมัน มีคำแปลเป็นภาษา
 อังกฤษ เมื่อได้อ่านชินบัญชรในหนังสือนี้แล้ว ก็ได้พบ
 คำและประโยคที่เคยสงสัยในฉบับที่สวดกันในเมืองไทย
 ซึ่งจับความได้ หายความข้องใจ จึงได้คิดว่าจะคัดฉบับ
 ลังกามาพิมพ์เพื่อผู้ที่ต้องการทราบจะได้อ่านพิจารณา
 และคิดจะปรับปรุงฉบับที่สวดกันในเมืองไทย อนุวัตร
 ฉบับลังกาเฉพาะที่เห็นว่าสมควรจะปรับปรุงด้วย ทั้ง
 สองฉบับนี้ เมื่อเทียบกันแล้ว ก็รู้สึกว่่าต้นฉบับเดิม
 นั้นเป็นอันเดียวกันแน่ ฉบับลังกามี ๒๒ บท ส่วน
 ฉบับที่สวดกันในเมืองไทย มี ๑๔ บท ก็คือ ๑๔ บท
 ข้างต้นของฉบับลังกา^๕นั่นเอง เพราะความเดียวกัน

ถ้อยคำก็เป็นอันเดียวกันโดยมาก ส่วนคำอธิบายตอนท้ายบทที่ ๑๔ ของฉบับที่สวดกันในเมืองไทย ย่อคัดมาอย่างรวบรัดดีมาก ส่วนบทกถาที่ ๑๒ และ ๑๓ สืบบรรทัดกัน เมื่อแก้ไขใหม่ตามฉบับที่ปรับปรุงแล้วนี้ จะถูกลำดับดี

ในการพิมพ์นี้ เรียงชินบัญชรฉบับลังกาไว้ก่อนคงไว้ตามต้นฉบับทุกประการ แล้วมีคำแปลเป็นภาษาไทยซึ่งได้แปลขึ้นในคราวที่พิมพ์แต่ครั้งแรก (พ.ศ. ๒๕๑๘) ต่อจากนั้นชินบัญชรฉบับที่สวดกันในเมืองไทยปรับปรุงขึ้นใหม่ อนุวัตรแบบลังกาเฉพาะที่เห็นว่าสมควร และมีคำแปลเป็นภาษาไทยที่แปลขึ้นใหม่เช่นเดียวกัน ในการแปลครั้งหลังนี้ไม่ได้เทียบกับคำแปลเก่าที่เคยแปลไว้เพราะไม่พบฉบับที่แปลไว้

บทสวดพาหุ มหาการุณิโก และชินบัญชร เป็นที่นิยมสวดกันในเมืองไทยมาช้านาน แต่บทสวดพาหุและมหาการุณิโกมีถ้อยคำยุติที่แน่นอน ส่วนบทสวดชินบัญชร แต่ละฉบับแต่ละสำนักยังผิดแผกกันอยู่ ถ้าอาจทำให้ยุติเป็นแบบเดียวกันได้ ก็จะเป็นการดี

พุทธชยมงคลคาถา

๑. พาหุสหัสสมภินิมิตตาวุธาแต่
กวีเมขลั อุตติโฆรสเสนมารี
ทานาภิธมฺมวชิรา ชิตวา มุณีโนโท
คนฺเตชสา ภวตุ เต ชยมงฺกลานิ^๑
๒. มาราติเรกมภิชุฉิตสพฺพรตฺตี
โฆรมุปฺนาพววมภฺขมถุชฺชกฺข
ขนฺตีสฺทนฺตวชิรา ชิตวา มุณีโนโท
คนฺเตชสา ภวตุ เต ชยมงฺกลานิ
๓. นาฬาคีรี กชวรี อติมตฺตภูตฺตี
ทาวกฺกิจกฺกมสนฺนิว สุตารุณฺตฺตี
เมคฺคตมฺพฺเสกวิชิรา ชิตวา มุณีโนโท
คนฺเตชสา ภวตุ เต ชยมงฺกลานิ
๔. อุกฺขิตฺตขกฺกมคติหตฺถสฺตารุณฺตฺตี
ธวานฺติโยชนปฺถงฺกุลิมาลวนฺตฺตี
อิทฺธีภิสงฺขตฺมโน ชิตวา มุณีโนโท
คนฺเตชสา ภวตุ เต ชยมงฺกลานิ

๑. ถ้าสวดมคธ เปลี่ยนเป็น ชยมงฺกลกฺกั ทกฺกม.

๕. กตุวาน กฤษมูหรี อิว กพุกินียา
 จิลจาย ทฤษจวนน์ ชนกายมชฺเณ
 สนุเตน โสมวิธินา ชิตวา มุนินุโท
 ตนุเตชสา ภาตุ เต ชยมงฺกลานิ.
๖. สจจํ วิहाย มคิสจจกวาทเกตุ
 วาทาภิโรปีตมนํ อคิอนุธภูคํ
 ปณฺญาปทีปชลิโต ชิตวา มุนินุโท
 ตนุเตชสา ภาตุ เต ชยมงฺกลานิ.
๗. นนุโทปนนุทกุกคํ วิพุชํ มหิทุชํ
 ปุตุเตน เถรภุชเคน ทมาปยनुโต
 อิทุรูปเทสวิธินา ชิตวา มุนินุโท
 ตนุเตชสา ภาตุ เต ชยมงฺกลานิ.
๘. ทุกุภาหทิฏฺฐิจุกฺขเคน สุกฤษฺหคฺคํ
 พุรหุมํ วิสฺสุทฺธิชฺคฺมิทฺธิพกาภิธานํ
 ฉาณาเกเทน วิธินา ชิตวา มุนินุโท
 ตนุเตชสา ภาตุ เต ชยมงฺกลานิ.
๙. เอตาปี พุทฺธชยมงฺกลอฏฺฐกาธา
 โย วาจโน ทินทิน สรเต มตฺนุที
 หิตฺวานเนกวิธานิ จุปฺทฺทวานิ
 โมกฺขํ สุขํ อธิคเมยฺย นโร สปลฺลโธ.

คำแปล พุทธชยมงคลคาถา

๑. พระจอมมุนีได้ทรงชนะพญามารผัณิรมิตแขน
มากทั้งพัน ถืออาวุธครบมือ ชักขสารศรีเมฆละพร้อม
ด้วยเสนามาร โห่ร้องก้องกึก ด้วยธรรมวิธีมีทานบารมี
เป็นต้น

ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่าน ด้วยเดชแห่ง
พระพุทธรชยมงคลนั้น.

๒. พระจอมมุนีได้ทรงชนะอาพวดยักษ์ผู้กระต้าง
ปราศจากความอดทน ร้ายกาจ ต่อสู้ทรหดยิ่งกว่ามาร
จนตลอดรุ่ง ด้วยวิธีทรมานเป็นอันดี คือ พระขันตี

ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่าน ด้วยเดชแห่ง
พระพุทธรชยมงคลนั้น.

๓. พระจอมมุนีได้ทรงชนะช้างตัวประเสริฐชื่อ
นาฬาคีรี เป็นช้างเมามันยิ่งนัก แสนที่จะทารุณประจุก
ไฟป่า และจักราวุธ และสายฟ้า ด้วยวิธีคลงด้วยน้ำ
คือ พระเมตตา

ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่าน ค้วยเดชแห่ง
พระพุทธรชัยมงคลนั้น.

๔. พระจอมมุนีทรงมีพระมนัสมีฤทธิ์อันประจักษ์
แล้ว ได้ทรงชนะใจของกฤติมาล (ผู้มีพวงศอ้นหัวมื่อ
มนุษย์) แสนร้ายกาจ มีฝีมือ เจือคาบว้างไล่พระองค์
ไปสู่นทาง ๓ โยชน์

ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่าน ค้วยเดชแห่ง
พระพุทธรชัยมงคลนั้น.

๕. พระจอมมุนีได้ทรงชนะความกลัวร้ายของนาง
จิณฺจมาตวีกา ทำอาการประหนึ่งว่ามีครรรภ์ เพราะทำ
ไม้มีสัณฐานอันกลมให้เป็นประคุ่มีทอง ค้วยวิธสมาธิ
อันงาม คือความระงับพระหฤทัยในท่ามกลางหมู่ชน

ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่าน ค้วยเดชแห่ง
พระพุทธรชัยมงคลนั้น.

๖. พระจอมมุนีทรงรุ่งเรืองแล้วค้วยประทับ คือ
ปัญญา ได้ทรงชนะสัจจกนิครนถ์ ผู้ถือท้าวฉลาด เป็น
เจ้าการมผู้มีชื่อเสียง สละเสียซึ่งความสตัย มีใจมุ่งจะยก
ถ้อยคำของตน เป็นผู้มีความนียงนั้ก

ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่าน ด้วยเดชแห่ง
พระพุทธรชัยมงคลนั้น.

๗. พระจอมมุนีทรงโปรดให้พระโมกข์คัลลานเถระ
พุทธชินโรส นรมิตกายเป็นนาคราช ไปทรมานพญา
นาคชื่อนันโทปนันทะ ผู้มีความรู้ผิด มีฤทธิมากด้วย
วิธีใช้ฤทธิ

ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่าน ด้วยเดชแห่ง
พระพุทธรชัยมงคลนั้น.

๘. พระจอมมุนีได้ทรงชนะพรหม ผู้มีนามว่า พกะ
ผู้มีฤทธิรุ่งเรืองสว่างไสว มีมืออันงูพิษคือทมิฬูฐิที่เป็น
เหตุถือผิดชบเอาแล้ว ด้วยวิธีวางยาอันพิเศษ คือ
เทศนาญาณ

ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่าน ด้วยเดชแห่ง
พระพุทธรชัยมงคลนั้น.

๙. นรชนใดมีปัญญา ไม่เกียจคร้าน สวดกิติ ระลึก
กิติ ซึ่งพระพุทธรชัยมงคล ๘ กาดา แม้เหล่านั้นทุก ๆ วัน
นรชนนั้นพึงละเสียได้ซึ่งอุปัทวันตรายทั้งหลายเป็น
อเนก ถึงซึ่งโมกษะ อันเป็นสุข.

มหาการุณิกชยมังคลคาถา

- ๑ มหาการุณิโก นาโถ หิตาย สพฺพปาณินํ
ปฺรตฺวา ปารมี สพฺพา ปตฺโต สมโพธิมุตฺตมํ
- ๒ เอเตน สจฺจวชฺเชน โหตุ เต ชยมงฺกลํ
- ๓ ชยนฺโต โพธิยา มูเล สกฺขานํ นนทิวฑฺฒโน
เอวํ ตวํ วิชโย โหหิ ชยสฺส ชยมงฺกเล
- ๔ อปฺราจิตปลฺลงฺเก สีเส ปจฺวิโปกฺขเร
อภิเสเก สพฺพพุทฺธานํ อกฺกปฺปตฺโต ปโมทติ
- ๕ สุนกฺขตฺตํ สุมงฺกลํ สุปฺภาตํ สหฺมุจฺจิตํ
สุขโณ สุมฺหุตฺโต จ สฺสิญฺจํ พุรหฺมจาริสฺสุ
- ๖ ปทกฺขิณํ กายมฺมํ วาจามฺมํ ปทกฺขิณํ
ปทกฺขิณํ มโนมฺมํ ปณฺธี เต ปทกฺขิณา
- ๗ ปทกฺขิณานิ กตฺวาน ลภนฺตตฺถเต ปทกฺขิणे.

คำแปล มหาการุณิกขยมังคลคาถา

๑. พระพุทธเจ้าผู้ทรงประกอบด้วยพระมหากรุณา
ทรงเป็นที่พึ่งของโลก ทรงบำเพ็ญบารมีทั้งหลายครบ
บริบูรณ์ เพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่สรรพสัตว์ ตั้งแต่
ซึ่งความตรัสรู้เองอันอุดม

๒. ด้วยการกล่าวสัจจะนี้ ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่าน

๓. พระจอมมุนี ผู้เจริญความยินดี (บุตร) แห่ง
ศากยวงศ์ ทรงชนะที่ควงไม้โพธิ์ ขอท่านจงมีชัยจง
ชนะในชัยมงคล เหมือนฉะนั้น

๔. พระองค์ถึงความเป็นผู้เลิศ ปราโมทย์อยู่ณ
บัลลังก์อันไม่กลับแพ้ เทนือพันปฐพีอันบริสุทธิ เป็น
ยอดธรรมที่อภิเชกของพระพุทธเจ้าทุกพระองค์

๕. ฤกษ์ดี มงคลดี สว่างดี รุ่งดี ขณะดี ครัวดี
ด้วย บุญชาติในพรหมจารีทั้งหลาย

๖. กายกรรมเป็นเบื้องขวา คือชอบธรรม วิ
กรรมเป็นเบื้องขวา คือชอบธรรม มโนกรรมเป็น
เบื้องขวา คือชอบธรรม ความปรารถนาของท่านเป็น

๕
เบองขวา คือชอบธรรม

๗. ทำกรรมอันเป็นเบองขวา คือชอบธรรม ย่อม
๖
ได้ประโยชน์ทั้งหลายอันเป็นเบองขวา คือชอบธรรม.

วิธีสวดพาหุ ๘ บท ประจำวัน ๘ ทิศ

๘ ทิศ มีดังนี้ บูรพา อากเนย์ ทักษิณ หรดี
บัจฉิม พายัพ อุตฺร อีสาน

วิธีสวดมีดังนี้

- | | | |
|-----------|---------|------------------|
| วันจันทร์ | บทที่ ๑ | สำหรับทิศบูรพา |
| | บทที่ ๒ | สำหรับทิศอากเนย์ |
| | บทที่ ๓ | สำหรับทิศทักษิณ |
| | บทที่ ๔ | สำหรับทิศหรดี |
| | บทที่ ๕ | สำหรับทิศบัจฉิม |
| | บทที่ ๖ | สำหรับทิศพายัพ |
| | บทที่ ๗ | สำหรับทิศอุตฺร |
| | บทที่ ๘ | สำหรับทิศอีสาน |
| วันอังคาร | บทที่ ๑ | สำหรับทิศอากเนย์ |
| | บทที่ ๒ | สำหรับทิศทักษิณ |
| | บทที่ ๓ | สำหรับทิศหรดี |
| | บทที่ ๔ | สำหรับทิศบัจฉิม |
| | บทที่ ๕ | สำหรับทิศพายัพ |

วันพุธ
(กลางวัน)

- บทที่ ๖ สำหรับทิสอูตร
 บทที่ ๗ สำหรับทิสอีสาน
 บทที่ ๘ สำหรับทิสบูรพา
 บทที่ ๑ สำหรับทิสทักษิณ
 บทที่ ๒ สำหรับทิสหริ
 บทที่ ๓ สำหรับทิสปัจฉิม
 บทที่ ๔ สำหรับทิสพายัพ
 บทที่ ๕ สำหรับทิสอูตร
 บทที่ ๖ สำหรับทิสอีสาน
 บทที่ ๗ สำหรับทิสบูรพา
 บทที่ ๘ สำหรับทิสอากเนย์

วันพุธ
(กลางคืน)

- บทที่ ๑ สำหรับทิสพายัพ
 บทที่ ๒ สำหรับทิสอูตร
 บทที่ ๓ สำหรับทิสอีสาน
 บทที่ ๔ สำหรับทิสบูรพา
 บทที่ ๕ สำหรับทิสอากเนย์
 บทที่ ๖ สำหรับทิสทักษิณ
 บทที่ ๗ สำหรับทิสหริ
 บทที่ ๘ สำหรับทิสปัจฉิม

วันพฤหัสบดี	บทที่ ๑	สำหรับบทบัญญัติ
	บทที่ ๒	สำหรับบทศัพทวิทยา
	บทที่ ๓	สำหรับบทศอสุคร
	บทที่ ๔	สำหรับบทศอีสาน
	บทที่ ๕	สำหรับบทศบูรพา
	บทที่ ๖	สำหรับบทศอากเนย์
	บทที่ ๗	สำหรับบทศทักษิณ
	บทที่ ๘	สำหรับบทศหริ
	วันศุกร์	บทที่ ๑
บทที่ ๒		สำหรับบทศอีสาน
บทที่ ๓		สำหรับบทศบูรพา
บทที่ ๔		สำหรับบทศอากเนย์
บทที่ ๕		สำหรับบทศทักษิณ
บทที่ ๖		สำหรับบทศหริ
บทที่ ๗		สำหรับบทบัญญัติ
วันเสาร์	บทที่ ๘	สำหรับบทศัพทวิทยา
	บทที่ ๑	สำหรับบทศหริ
	บทที่ ๒	สำหรับบทบัญญัติ
	บทที่ ๓	สำหรับบทศัพทวิทยา

- บทที่ ๔ สำหรับบทศอฺคร
 บทที่ ๕ สำหรับบทศอฺसान
 บทที่ ๖ สำหรับบทศบุรพา
 บทที่ ๗ สำหรับบทศอากเนย์
 บทที่ ๘ สำหรับบทศทกษณ
 บทที่ ๑ สำหรับบทศอฺसान
 บทที่ ๒ สำหรับบทศบุรพา
 บทที่ ๓ สำหรับบทศอากเนย์
 บทที่ ๔ สำหรับบทศทกษณ
 บทที่ ๕ สำหรับบทศหฺรดี
 บทที่ ๖ สำหรับบทศบฺจณิม
 บทที่ ๗ สำหรับบทศพายัพ
 บทที่ ๘ สำหรับบทศอฺคร

วันอาทิตย์

หมายเหตุ ทิวา “บทที่ ๑ สำหรับบทศบุรพา” นั้น
 หมายความว่า เมื่อสวดบทนี้ ก็ให้ตั้งจิต
 แผ่ไปในบทศบุรพา เมื่อสวดบทที่ ๒
 สำหรับบทศอากเนย์ ก็ให้ตั้งจิตแผ่ไปใน
 บทศอากเนย์ เมื่อสวดบทต่อไป ก็ให้ทำ
 กงนี้เรื่อยไปจนจบ.

ชินปณฺชช (ฉบับลังกา)

- | | |
|---|--|
| <p>๑ ขยาสนกตา วีรา
จตุสจฺจามตรสํ</p> | <p>เซตฺวา มารํ สวาหิณี
เย ปวีสุ นราสกา</p> |
| <p>๒ คณฺหกราทโย พุทฺธา
สพฺเพ ปติญฺจिता มยฺหํ</p> | <p>อญฺจวีตติ นายกา
มคฺคตเก เต มุณิสฺสรา</p> |
| <p>๓ สิริเร ปติญฺจिता พุทฺธา
สจฺจิม ปติญฺจิตฺโต มยฺหํ</p> | <p>ธมฺโม จ มม โลจเน
อฺเร สพฺพคุณากโร</p> |
| <p>๔ ททเบ อนนฺรุทฺโธ จ
โกณฺททฺโย ปิฏฺฐิจิภาคสฺมึ</p> | <p>สวริปฺตฺโต จ ทกฺขิณ
โมกฺกคฺคฺลาโนสิ วามเก</p> |
| <p>๕ ทกฺขิณ สวเน มยฺหํ
กสฺสโป จ มหานาโม</p> | <p>อาหุ อานนฺทราหุลา
อฺโภสํ วามโสตเก</p> |
| <p>๖ เกสนฺเต ปิฏฺฐิจิภาคสฺมึ
นิสิณฺโน สิริสมฺปนฺโน</p> | <p>สุริโยว ปภงฺกโร
โสภิตฺโต มุณีปฺจฺจโว</p> |
| <p>๗ กุมารกสฺสโป นาม
โส มยฺหํ วทเน นิจฺจํ</p> | <p>มเหสี จิตฺรวาทโก
ปติญฺจชาติ คุณฺนากโร</p> |
| <p>๘ ปุณฺโณ องฺคฺคฺลิมาโล จ
เดรา ปณฺจ อิม ชาตา</p> | <p>อฺปาลี นนฺทสํวดี
ลลาณฺฑี คิลกา มม</p> |

- ๕ เสสาสีติ มหาเถรา วิชิตา ชินสาวกา
 ชลนุตา สีสเตเชน องกมงฺเกสุ สณฺฑิตา
- ๑๐ รตนํ ปุโรโต อาสิ ทกฺขิเณ เมตฺตสฺสคฺคกั
 ธชกฺกํ ปจฺจนโต อาสิ วาเม องฺกุลิมาลกั
- ๑๑ ขนฺธโมรปริตฺตฉยฺจ อภาวนาภูยิสฺสคฺคกั
 อากาสจฺจนํ อาสิ เสสา ปาการสณฺฑิตา
- ๑๒ ชินาณาชลสัยฺคฺคเต ฐมฺมปาการลงฺกเต
 วสโต เม จตฺตักฺขิเณ สทา สมฺพุทฺธปฺลชเร
- ๑๓ วาตปิตฺตาทิสณฺฑชาตา พาหิรชฺฌตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 อเสสา วินยํ ขนฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต อนนฺตคฺคณฺเตชสา
- ๑๔ ชินปฺลชเรชฺฌนฺฑจฺจึ วิหรนฺตํ มหีตเล
 สทา ปาเลนฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต มํ สพุเพ เต มหาปฺริสาสกา
- ๑๕ อิจฺเจวมจฺจนตฺกโต สฺรฺกฺโข
 ชินานุภาเวน ชิตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 พุทฺธานุภาเวน หตฺตาริสฺสฺโข
 จรามิ สทฺธฐมฺมนุภาวปาลีโต
- ๑๖ อิจฺเจวมจฺจนตฺกโต สฺรฺกฺโข
 ชินานุภาเวน ชิตฺตฺตฺตฺตฺตฺต

- ๑๖ ฌมฺมานุภาเวน หตาริสฺสโฆ
 จรามิ สหุทฺทมฺมนุภาวปาลีโต
 อิจฺเจวมจฺจนฺตกโต สุรฺกฺโข
 ชินานุภาเวน ชิตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺ
 สจฺฆานุภาเวน หตาริสฺสโฆ
 จรามิ สหุทฺทมฺมนุภาวปาลีโต
- ๑๗ สหุทฺทมฺมปาการปริกฺขิตฺตสมฺมิ
 อญฺจาริยา อญฺจทิสาสฺส โหนฺติ
 เอตฺถนฺตเร อญฺจ นาถา ภวฺนฺติ
 อุตฺถํ วิตฺถานํ ชินา จิตฺตา เม
- ๑๘ ภินฺทฺนฺโต มารเสนํ มม สิริสฺสึ จิตฺโต โภชฺชิมาเรขุห
 สตุถา โมกฺกฺลฺลาโนสฺสิ วาเม วสฺติ ภูชฺตญฺเ
 ทกฺขิณฺเ สารีปฺตฺโต
 ฌมฺโม มชฺเช อฺรสมฺมึ วิหฺรติ ภวฺโต โมกฺขฺโต
 โมรโยนํ สมฺปฺตฺโต โภชฺสฺตฺโต จรณฺยฺกฺกฺโต
 ภาณฺุ โลเกกฺกนาถ
- ๒๐ สพฺพาวมฺงฺคสมฺปฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺ
 สพฺพพีติโรคฺคหโหสมเสสฺสนินฺทา

- สพฺพนฺตฺรรายภยทุสฺสํปฺนํ อกนฺตํ
 พุทฺธานุภาวปวเรน ปยาตุ นาสํ
 ๒๑ สพฺพาวมจฺจลฺมฺปทฺทวทฺตุนิมีตฺตํ
 สพฺพพีติโรคฺคหโทสมเสสสินฺหา
 สพฺพนฺตฺรรายภยทุสฺสํปฺนํ อกนฺตํ
 ๒๒ ฐมฺมานุภาวปวเรน ปยาตุ นาสํ
 สพฺพาวมจฺจลฺมฺปทฺทวทฺตุนิมีตฺตํ
 สพฺพพีติโรคฺคหโทสมเสสสินฺหา
 สพฺพนฺตฺรรายภยทุสฺสํปฺนํ อกนฺตํ
 สจฺจมานุภาวปวเรน ปยาตุ นาสํ.

คำแปล คาทาชินบัญญัติ ฉบับลังกา

๑. พระวิรุพทุระทั้งหลายทรงชนะมารพร้อมทั้ง
เสนาพาหนะ เสด็จสู่พระที่นั่งแห่งชัยชนะแล้ว พระ
พทุระวีระเหล่าใดเหล่าทรงเป็นผู้ประเสริฐแห่งแรชน ทรง
กั่มอมตรสแห่งสัจจะทั้งสี่แล้ว.

๒. พระพทุระทั้งหลาย ๒๘ พระองค์ มีพระ
กัณฑ์ทรงเป็นต้น ทรงเป็นพระนายภคผู้นำโลก พระ
มุเนศวรจอมมุณีทุกพระองค์นั้น ทรงสถิตประทับบน
กระหม่อมแห่งข้าพระเจ้า.

๓. พระพทุระทั้งหลายทรงสถิตประทับบนเศียร
เกล้า พระธรรมสถิตประทับที่ดวงตาของข้าพระเจ้า
พระสงฆ์ผู้เป็นบ่อเกิดแห่งคุณทั้งปวงสถิตประทับที่อุระ
ของข้าพระเจ้า.

๔. พระอนุรทุระประทับที่หทัย พระสารีบุตร
ประทับที่เบื้องขวา พระโกณฑัญญะประทับที่เบื้องหลัง
พระโมคคัลลานะประทับที่เบื้องซ้าย.

๕. พระอานนท์และพระราหุลประทับที่หูลเบื้องขวา
ของข้าพระเจ้า พระกัสสปะและพระมหานามทั้งสอง

ประทับที่หุเบื้องซ้าย.

๖. พระโสภิตผู้เป็นมุนีที่แก่แล้วกล้า ถึงพร้อมด้วย
สิริ เหมือนอย่างดวงอาทิตย์ส่องแสงสว่าง ประทับที่
ศกผมส่วนเบื้องหลัง.

๗. พระผู้แสวงหาคุณอันใหญ่ ผู้มีวาตะอันวิจิตร
ชื่อพระกุมารกัสสป ผู้เป็นบ่อเกิดแห่งคุณนั้น ประทับ
ที่ปากของข้าพระเจ้าเป็นนิกาย.

๘. พระเถระห้าพระองค์เหล่านี้ คือ พระปุณณะ
พระอังกุลิมาล พระอุบาลี พระนันทะ พระสีวลี เกิด
เหมือนอย่างคิลก (รอยเจิม) ที่หน้าผากของข้าพระเจ้า.

๙. พระมหาเถระทั้งหลาย ๘๐ ที่เหลือจากนี้ ผู้ชนะ
ผู้เป็นสาวกของพระพุทธะผู้ทรงชนะ รุ่งเรืองอยู่ด้วยเกษ
แห่งศีล สถิตอยู่ที่อังกาพยพทั้งหลาย.

๑๐. พระรัตนสูตรประจวบอยู่เบื้องหน้า พระเมตค-
สูตรประจวบอยู่เบื้องขวา พระธชัคคสูตรประจวบอยู่เบื้องหลัง
พระอังกุลิมาลสูตรประจวบอยู่เบื้องซ้าย.

๑๑. พระขันธปริตร พระโมรปริตร และพระ
อาฏานาฎยสูตร เป็นเหมือนอย่างฟ้าครอบ พระสตร
ปริตรทั้งหลายที่เหลือกำหนดคหมาเป็นปรากฏ.

๑๒. เมื่อข้าพระเจ้าอาศัยอยู่ด้วยกิจทั้ง ๔ อย่าง ใน
บัญชาแห่งพระสัมพุทธะ ประกอบด้วยลานเขตแห่ง
อาณาอำนาจแห่งพระพุทธรูปผู้ทรงชนะ ประดับด้วย
ปราการคือพระธรรมทุกเมื่อ.

๑๓. ขออุบ้ทวะทั้งภายนอกทั้งภายในทั้งหลาย ที่
เกิดจากลมและน้ำคือเป็นต้น จงถึงความสิ้นไป ไม่มี
เหลือ ด้วยเดชแห่งพระชินะผู้ผู้คุณอันไม่มีที่สุด.

๑๔. ขอพระมหาบุรุษผู้เลิศกล้าทั้งหลายทั้งปวงนั้น
โปรดอภิบาลข้าพระเจ้าผู้สถิตในท่ามกลางแห่งพระชินะ
บัญชาอยู่บนพื้นแผ่นดิน.

๑๕. ข้าพระเจ้าผู้มีการรักษาดีโดยทำให้ครบถ้วน
ทุกทางอย่างนี้ ด้วยประการฉะนี้ ขอจงชนะอุปัทวันตราย
ด้วยอานุภาพแห่งพระชินะ ทำลายหมู่แห่งข้าศึก (คือ
กิเลส) ด้วยอานุภาพแห่งพระพุทธรูป อันอานุภาพแห่ง
พระสัทธรรมอภิบาล ประพฤติอยู่.

๑๖. ข้าพระเจ้าผู้มีการรักษาดีโดยทำให้ครบถ้วน
ทุกทางอย่างนี้ ด้วยประการฉะนี้ ขอจงชนะอุปัทวันตราย
ด้วยอานุภาพแห่งพระชินะ ทำลายหมู่แห่งข้าศึก (คือ
กิเลส) ด้วยอานุภาพแห่งพระธรรม อันอานุภาพ

แห่งพระสัทธรรมอภิบาล ประพฤติอยู่.

๑๗. ข้าพระเจ้ามีการรักษาดีโดยทำให้ครบถ้วนทุกทางอย่างนี้ ด้วยประการฉะนี้ ขอจงชนะอุปัทวันตราย ด้วยอานุภาพแห่งพระชินะ ทำลายหมู่แห่งข้าศึก (คือ กิลเลส) ด้วยอานุภาพแห่งพระสงฆ์ อันอานุภาพแห่งพระสัทธรรมอภิบาล ประพฤติอยู่.

๑๘. ข้าพระเจ้าผู้อันปรากฏคือพระสัทธรรมแวดล้อม พระอริยะทั้งหลายแปดประทับอยู่ในทิศทั้งแปด พระนาถะคือที่พึ่งทั้งหลายแปดประทับอยู่ในระหว่างนั้น พระชินะทั้งหลายสถิตประทับเหมือนอย่างเพดานเบื้องบนข้าพระเจ้า.

๑๙. พระศาสดาเสด็จขึ้นสู่โพธิ ทรงทำลายมาร และเสนามาร ทรงสถิตประทับบนเศียรเกล้าของข้าพระเจ้า พระโมกข์กล้านะประทับบนบ่าเบื้องซ้าย พระสารีบุตรประทับบนบ่าเบื้องขวา พระธรรมประจักษ์อยู่ที่อุระในท่ามกลาง พระโพธิสัตว์ผู้ถึงกำเนิดนกยูง สองสว่าง เป็นพระนาถะเอกแห่งโลก ไปกับด้วยจรณะคือเท้าทั้งคู่ เพื่อพ้นจากภพ.

๒๐. ขอปวงอวมงคล อุปัทวะ นิมิตรร้าย จัญไร

โรค เกราะห์ โทษ นินทาสารพัต อันตราย ภัย
 ฝันร้าย ที่ไม่ชอบใจทุกประการ จงถึงความสิ้นสูญไป
 ด้วยอานุภาพอันบรรแห่งพระพุทธร.

๒๑. ขอปวงอวมงคล อุบัติวะ นิมิตรร้าย จัญไร
 โรค เกราะห์ โทษ นินทาสารพัต อันตราย ภัย
 ฝันร้าย ที่ไม่ชอบใจ ทุกประการ จงถึงความสิ้นสูญ
 ไป ด้วยอานุภาพอันบรรแห่งพระธรรม.

๒๒. ขอปวงอวมงคล อุบัติวะ นิมิตรร้าย จัญไร
 โรค เกราะห์ โทษ นินทาสารพัต อันตราย ภัย
 ฝันร้าย ที่ไม่ชอบใจ ทุกประการ จงถึงความสิ้นสูญ
 ไป ด้วยอานุภาพอันบรรแห่งพระสงฆ์ เทอญ.

หมายเหตุ— เมื่อสวดให้แก่ผู้อื่นใช้ เตะ แทน เม
 ใช้ ตว แทน มม ใช้ ดุขหิ แทน
 มยหิ ใช้ จราหิ แทน จรามิ และ
 คำแปล ใช้ ท่าน แทน ข้าพระเจ้า ใน
 ที่ทุกแห่ง.

คาถาชินบัญชร

(ฉบับที่ใช้สวดกันในเมืองไทย)

แต่ปรับปรุงใหม่เฉพาะบางแห่งตามฉบับลังกา)

- ๑ ขยาสนคตา พุฑธา เขตวา มารี สวาหินี
 จตุสจุจามตรลั เย ปวีสุ นราสกา
- ๒ คณหงุกราทโย พุฑธา อญจวีสติ นายกา
 สพเพ ปติญจिता มยหัง มตุถเก เต มุณิสสุรา
- ๓ สิริเว ปติญจิตโต พุฑุโธ ธมุโม จ มม โถจนเ
 สจฺโฆ ปติญจิตโต มยหัง อูเร สพพคุณากโร
- ๔ หทยเ เม อนรุฑุโธ สารีปุตโต จ ทกฺขิเณ
 โกณฺฑลโธ ปิฏฺฐิภาคสุมี โมคฺคฺลฺลาโนสิ วามเก
- ๕ ทกฺขิเณ สวเน มยหัง อาสุ อานนฺทราหุลา
 กสฺสโป จ มหานาโม อุกฺโกสุ วามโสตเก
- ๖ เกสนฺเต ปิฏฺฐิภาคสุมี สุริโยว ปภงฺกโร
 นินฺนโน สิริสมฺปนฺโน โสภิตโต มุณิปฺนฺจโว
- ๗ กุมารกสฺสโป เถโร มหเส จิตฺตวาทโก
 โส มยหัง วทเน นิจฺจ ปติญฺจติ คุณากโร

- ๘ ปุณฺโณ อํกุสิมาโล จ อฺปาลี นนฺทสีวตี
 เถรา ปณฺจ อิม ชาตา นลาญฺเฐ คิลกา มม
- ๙ เสสาสีติ มหานครา วิชิตา ชินสาวกา
 ชลนฺตา สีสฺสเคชน อํกมํกุสฺส สณฺจิตา
- ๑๐ รคณํ ปฺรโต อาสี ทกฺขิณฺเณ เมตฺตฺสฺสฺสฺสฺสฺสํ
 ฐชฺคํ ปจฺจโต อาสี วาเม อํกุสิมาลํ
- ๑๑ ขนฺธโมรปริตฺตณฺจ อาญานาญฺยสฺสฺสฺสํ
 อากาสจฺจณฺหนํ อาสี เสสา ปาการสณฺจิตา
- ๑๒ ชินาณาชลสํยฺตฺเต ฐมฺมปาการลฺงกเต
 วสโต เม จคฺคิจฺเจน สทา สมฺพุทฺธปณฺชเร
- ๑๓ วาตปิตฺตาทิสณฺชาตา พาหิรชฺชณฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 อเสสา วินยํ ขนฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
- ๑๔ ชินปณฺชรมชฺชณฺญํ วิหรนฺตํ มหิตฺเต
 สทา ปาเลนฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 อิจฺเจวมจฺจนฺตฺกโต สฺรฺกฺโข
 ชินานุภาวน ชิตฺตฺตฺตฺตฺต
 ฐมฺมานุภาวน ชิตาริสฺสฺสโค
 สจฺจมานุภาวน ชิตนฺตฺตราโย
 สทฺฐมฺมานุภาวปาติโต จรามิ ชินปณฺชเร.

คำแปล คาทาชินบัญญัติ ฉบับไทย

(แต่ปรับปรุงใหม่เฉพาะบางแห่งตามฉบับลังกา)

๑. พระพุทธะทั้งหลายทรงชนะมารพร้อมทั้งเสนาพาหนะ เสด็จสู่พระที่นั่งแห่งชัยชนะแล้ว พระพุทธะเหล่าใดเล่าทรงเป็นผู้ประเสริฐแห่งนรชน ทรงคิ่อมตรสแห่งสัจจะทั้งสิ้นแล้ว.

๒. พระพุทธะทั้งหลาย ๒๘ พระองค์ มีพระคัตินังกรเป็นต้น ทรงเป็นพระนายกผู้นำโลก พระมุนเศวรจอมมุนีทุกพระองค์นั้นทรงสถิตประทับบนกระหม่อมแห่งข้าพระเจ้า.

๓. พระพุทธเจ้าทรงสถิตประทับบนศิรัษะ พระธรรมสถิตประทับที่ดวงตาของข้าพระเจ้า พระสงฆ์ผู้เป็นบ่อเกิดแห่งคุณทั้งปวงสถิตประทับที่อุระของข้าพระเจ้า.

๔. พระอนรุทธประทับที่หทัยของข้าพระเจ้า พระสารีบุตรประทับที่เบื้องขวา พระโกณฑัญญะประทับที่เบื้องหลัง พระโมคคัลลานะประทับที่เบื้องซ้าย.

๕. พระอนันต์และพระราहुลประทับที่หุบเบื้องขวา
ของข้าพระเจ้า พระกัสสปะและพระมหานามทั้งสอง
ประทับที่หุบเบื้องซ้าย.

๖. พระโสภิตผู้เป็นมุนีที่แก้วกล้า ถึงพร้อมด้วย
สิริ เหมือนอย่างดวงอาทิตย์ส่องแสงสว่าง ประทับที่
สคณส่วนเบื้องหลัง.

๗. พระเถระผู้แสวงหาคุณอันใหญ่ ผู้มีวาตะอัน
วิจิตร ชื่อพระกุมารกัสสป ผู้เป็นบ่อเกิดแห่งคุณนั้น
ประทับที่ปากของข้าพระเจ้าเป็นนิตย์.

๘. พระเถระห้าพระองค์เหล่านี้ คือ พระปุลณะ
พระอังคิมมัล พระอุบาลี พระนันทะ พระสีวลี เกิด
เหมือนอย่างกิลก (รอยเจิม) ที่หน้าผากของข้าพระเจ้า.

๙. พระมหาเถระทั้งหลาย ๘๐ ที่เหลือจากนี้ ผู้
ชนะ ผู้เป็นสาวกของพระพุทธะผู้ทรงชนะ รุ่งเรืองอยู่
ด้วยเดชแห่งศีล สถิตอยู่ที่อังกาพยพทั้งหลาย.

๑๐. พระรัตนสูตรประจวบอยู่เบื้องหน้า พระเมตตสูตร
ประจวบอยู่เบื้องขวา พระธชัคคสูตรประจวบอยู่เบื้องหลัง
พระอังคิมมัลสูตรประจวบอยู่เบื้องซ้าย.

๑๑. พระขันธปริตร พระโมรปริตร และพระ
อาฏานาฎยสูตร เป็นเหมือนอย่างผ้าครอบ พระสูตร

ปริศนทั้งหลายที่เหลือกำหนดหมายเป็นปรากฏ.

๑๒. เมื่อข้าพระเจ้าอภัยอยู่ด้วยกิจทั้ง ๔ อย่าง ใน บัญชรแห่งพระสัมพุทธะ ประกอบด้วยลานเขตแห่ง อาณาอำนาจแห่งพระพุทธรูปผู้ทรงชนะ ประคับด้วย ปรากฏคือพระธรรมทุกเมื่อ.

๑๓. ขอบุ้ทวะ (เครื่องขัดข้อง) ทั้งภายนอก ทั้งภายในทั้งหลาย ที่เกิดจากลมและน้ำคือเป็นต้น จง ถึงความสิ้นไป ไม่มีเหลือ ด้วยเดชแห่งพระชินะผู้ ไม่มีที่สึก.

๑๔. ขอพระมหาบุรุษผู้เลิศกล้าทั้งหลายทั้งปวง นั้นโปรดอภิบาลข้าพระเจ้าผู้สถิตในท่ามกลางแห่งพระ ชินบัญญัติอยู่บนพื้นแผ่นดิน.

ข้าพระเจ้ามีความรักชาติ โดยทำให้ครบถ้วนทุก ทางอย่างนี้ ด้วยประการฉะนี้ ขอจงชนะอุป้ทวะด้วย อานุภาพพระพุทธรูปผู้ทรงชนะ ชนะข้าศึกขัดข้องด้วย อานุภาพแห่งพระธรรม ชนะอันตรายด้วยอานุภาพ แห่งพระสงฆ์ อันอานุภาพแห่งพระสัทธรรมอภิบาล ประพฤติอยู่ในพระชินบัญญัติ.

มองเมืองไทยทางพุทธบัญญัติ

๘ สิงหาคม ๒๕๒๐

การปฏิบัติพุทธศาสนาได้เป็นไปอย่างเสรีในประเทศไทยเรา ใครอยากจะบวชเรียนก็บวชเรียนได้ ใครอยากจะเข้าวัดฟังธรรมก็เข้าวัดฟังธรรมได้ ใครอยากจะบำเพ็ญกุศลอย่างไรก็บำเพ็ญได้ จึงเป็นขณะที่โอกาสที่หาได้ยากในประเทศอื่นในปัจจุบันนี้ เพราะฉะนั้นเราทั้งหลายจึงสมควรที่จะได้มีความสำนึกในโอกาสพิเศษซึ่งเราทั้งหลายได้รับอยู่ในขณะนี้ และควรที่จะมีความไม่ประมาท คือไม่มัวเมาเล่นเลอะเปลอเพลิน และก็ควรที่จะได้สำนึกพิจารณาต่อไปว่าโอกาสพิเศษที่ยังมีอยู่นี้เพราะอะไร เมื่อกล่าวโดยส่วนรวมก็จะฟังกล่าวได้ว่า เพราะมีพระมหากษัตริย์เป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภก มีรัฐบาลซึ่งเป็นผู้อุปถัมภ์ศาสนาทั้งหลาย ไม่เบียดเบียนศาสนาทั้งหลาย และเป็นผู้อุปถัมภ์ผู้ประพฤติธรรม ไม่เบียดเบียนผู้ประพฤติธรรม รัฐบาลในที่นี้ก็หมายถึง

ผู้ปกครองประเทศ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการปกครอง เพราะฉะนั้นพุทธศาสนาจึงได้ดำรงอยู่ด้วยดี อันหมายถึงพระสงฆ์ก็ดำรงอยู่ด้วยดี วัฑฒนาการทั้งหลายก็ดำรงอยู่ด้วยดี การทำนุบำรุงอุปถัมภ์ก็ดำรงอยู่ด้วยดี มีผู้นับถือนับตั้งแต่พระมหากษัตริย์ลงมาจนถึงประชาชนทั่วไป การที่เป็นดังนี้ ถ้าพิจารณาเข้าไปอีกว่าเพราะอะไร ก็จะพึงเห็นได้ว่าเพราะความดีของพุทธศาสนา นั้นเองเป็นเหตุสำคัญส่วนใหญ่ ซึ่งทำให้มีผู้นับถือตั้งแต่องค์พระประมุขของประเทศชาติลงมา และความดีในพุทธศาสนา นี้ ผู้ที่นับถือก็ได้นำไปปฏิบัติบังเกิดผลประโยชน์ ทำให้ความดำรงอยู่ของหมู่ชนที่รวมกันอยู่นั้น ดำรงอยู่ได้ด้วยดี อาศัยหลักธรรมของพุทธศาสนา มาเป็นข้อปฏิบัติ ความดำรงอยู่ได้ด้วยดีนี้ก็นับตั้งต้นแต่ครอบครัวหนึ่งขึ้นไปที่รวมกันอยู่จนถึงเป็นประเทศชาติ มารดากับบุตร ธิดาต่างก็ปฏิบัติชอบต่อกัน ครู อาจารย์กับศิษยานุศิษย์ต่างก็ปฏิบัติชอบต่อกัน สามีกับภริยาต่างก็ปฏิบัติชอบต่อกัน มิตรกับมิตรต่างก็ปฏิบัติชอบต่อกัน นายกับผู้รับใช้หรือว่าผู้มีทรัพย์ที่ใช้ ทรัพย์ลงทุนกับผู้รับจ้างต่างก็ปฏิบัติชอบต่อ

กัน สมณะพราหมณ์อันหมายถึงพระทางศาสนากับผู้
นับถือต่างก็ปฏิบัติชอบต่อกัน รวมความว่าหมู่ชนที่
เกี่ยวข้องกันอยู่ทุก ฝ่ายต่างก็ปฏิบัติชอบต่อกันตามหลัก
ธรรมของพระพุทธเจ้า เมื่อเป็นดังนี้จึงอยู่ด้วยกันด้วยดี
มีความสุขความเจริญ ทั้งแก่กลุ่มน้อยจนถึงกลุ่มใหญ่
คือประเทศชาติ

พุทธศาสนาสมบูรณ์ด้วยความคิดคือหลักธรรมคำสั่ง
สอนต่าง ๆ สำหรับผู้ที่จะนำไปประพฤติปฏิบัติเกื้อกูล
ดังกล่าว ฉะนั้นเมื่อทุกฝ่ายต่างได้ประพฤติปฏิบัติอยู่
ตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้า ก็เรียกว่าประพฤติดี
ต่อกัน เกื้อกูลต่อกัน ทุกประเทศในโลกนี้แต่โบราณ
กาลต่างก็มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขปกครอง แต่
ส่วนมากไม่ได้ใช้หลักธรรมของพระพุทธเจ้า เพราะ
ฉะนั้นจึงมีความแปรปรวนเปลี่ยนแปลงไปต่าง ๆ ดังที่
ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน แต่ว่าพระมหากษัตริย์ของไทยเรา
ได้ทรงรับนับถือพุทธศาสนา ปฏิบัติตามหลักธรรม
ของพระพุทธเจ้า ดังเช่นที่เรียกว่าทศพิธราชธรรม
ธรรมของผู้ปกครองคือพระราชา ๑๐ ประการ ได้ทรง
ยึดถือเป็นหลักปฏิบัติตลอดมาทุกกาลสมัย พระมหา

กษัตริย์จึงได้ปรากฏเป็นสถาบันที่คงมั่นอยู่ในจิตใจของ
คนไทยส่วนรวม และพุทธศาสนาเองก็สมบูรณ์ด้วย
หลักธรรมต่าง ๆ ได้เป็นที่ตั้งแห่งศรัทธาปสาทะ ตั้ง
อยู่ในจิตใจของประชาชนอย่างมั่นคง และประชาชน
ทั่วไปได้อาศัยหลักธรรมดังกล่าวจึงได้รวมกันอยู่มั่นคง
เป็นประเทศชาติ พ่อแม่ก็คงเป็นพ่อแม่ที่อุปการะ
เลี้ยงดูลูก ลูกก็ปรากฏเป็นลูกที่ดีมีกตัญญูกตเวทีต่อ
พ่อแม่ ดังนี้เป็นต้น มีธรรมเป็นหลักยึดเหนี่ยวผูกพัน
จิตใจของกันอยู่ ฉะนั้นสถาบันชาติศาสนาพระมหากษัตริย์
ไทยเราจึงต่างจากสถาบันในประเทศต่าง ๆ ซึ่ง
ไม่ได้รับนับถือหลักธรรมในพุทธศาสนาเป็นเครื่อง
ผูกพัน แต่ว่าสถาบันในประเทศไทยเราได้รับนับถือ
พุทธศาสนาเป็นเครื่องผูกพัน จึงได้ดำรงมั่นแตกต่าง
จากประเทศชาติอื่น ๆ แม้ที่อยู่ใกล้เคียงกัน **สถาบัน**
ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ของไทย จึงมิได้เป็น
เพียงคำขวัญเท่านั้น แต่มีตัวตนจริง ๆ มีสาระ มี
แก่นสาร มีความแข็งแกร่งจริง ๆ

การที่พุทธศาสนาสามารถจะแสดงหลักธรรมเป็น
เครื่องผูกพันดังกล่าวมานี้ ก็เพราะว่าคนไทยเราได้มี

ประเพณีนับถือพุทธศาสนาที่เหมาะสม ปลูกฝังศรัทธา
 ปัญญา ลงในจิตใจของบุคคลทุกชั้น ทั้งโดยตรง ทั้ง
 โดยอ้อม มาตั้งแต่ในอดีต ถึงจะพึงเห็นได้ว่าพระสงฆ์
 ของประเทศไทยเรานั้นเมื่อได้เข้ามาบวชเรียนก็ศึกษา
 ให้อ่านพุทธศาสนาตามหลักสูตรที่ได้จัดกันขึ้นตามความ
 เหมาะในสมัยนั้น ๆ และยังสามารถเรียนรู้วิชาที่ไม่ขัดขวาง
 กันกับทางพระวินัย หรือไม่ขัดขวางกันมากนัก แล้ว
 ก็ได้สั่งสอนเผยแพร่แก่ประชาชน กับช่วยเหลือประชาชน
 ในด้านต่าง ๆ โดยที่ไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับบ้านการ
 เมือง แต่ว่ามุ่งช่วยด้วยจิตใจที่เป็นกุศลทั่ว ๆ ไป และ
 ได้มีพระเถระซึ่งเป็นนักปราชญ์ในพุทธศาสนาได้ปรับ
 ประปรุงการปกครองการศึกษาในคณะสงฆ์ขึ้นเป็นคราว ๆ
 มา จนถึงในสมัยปัจจุบันก็ได้มีการจัดให้มีการศึกษา
 พุทธศาสนาสำหรับภิกษุสามเณรสำหรับคฤหัสถ์ สำหรับ
 ภิกษุสามเณรก็เป็นหลักสูตรนักธรรมตรี นักธรรมโท
 นักธรรมเอก สำหรับคฤหัสถ์ก็เรียกว่าธรรมศึกษาตรี
 โท เอก สำหรับผู้ที่เข้ามาบวชใหม่ก็ศึกษาตามหลัก
 สูตรนักธรรมตรี อันเรียกว่านวกภูมิ

ธรรมเนียมบวชเรียนชั่วระยะเวลาในเทศกาลเข้า

พรรษา คือไม่เกิน ๔ เดือน ได้มีใช้ในประเทศไทย
 นี้นมาตลอดเวลาช้านาน และผู้ที่เข้ามาบวชเรียนชั่ว
 ระยะเวลาอันสั้น ก็นับตั้งแต่องค์พระมหากษัตริย์
 องค์รัชทายาทเป็นต้นลงมา ทั้งจะพึงเห็นได้ว่า พระ
 มหากษัตริย์ไทยในอดีต ในสมัยกรุงสุโขทัย สมัย
 อยุธยา ก็มีปรากฏว่าเป็นพระมหากษัตริย์แล้วได้
 เสด็จออกทรงพระผนวชชั่วระยะเวลาหนึ่ง ในสมัย
 กรุงเพชว นี้ก็มีรัชกาลที่ ๕ กับรัชกาลปัจจุบันได้เสด็จ
 ออกทรงพระผนวชเมื่อเป็นพระมหากษัตริย์แล้ว รัชกาล
 อื่น ๆ ก็ได้ทรงพระผนวชตั้งแต่ยังไม่ได้เป็นพระมหา
 กษัตริย์ และประชาชนทั่วไปก็นิยมออกบวชกัน
 เพราะฉะนั้น จึงมีโอกาสดำเนินการศึกษาพุทธศาสนา
 ให้รู้จักหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า อันล้วน
 เป็นคำสั่งสอนที่มีเหตุผล สามารถที่จะนำไปปฏิบัติให้
 บังเกิดเป็นประโยชน์ตนและประโยชน์ของส่วนรวมได้
 ทั้งได้มาอยู่ร่วมกัน ผู้ที่มาอยู่ร่วมกันนี้ ก็มาจากตระกูล
 ต่าง ๆ กัน ฐานะต่าง ๆ กัน ความรู้ต่าง ๆ กัน แต่
 ก็มาอยู่ร่วมกันในพระธรรมวินัยอันเดียวกัน มาเป็น
 พี่น้องกันในพระธรรมวินัย และผู้ที่เข้ามาบวช ไม่ว่า

จะเป็นผู้ใด แม้ท่านผู้สูงสุดก็จะเป็นพระมหากษัตริย์มา
ทรงพระผนวช หรือพระยุพราชมาทรงพระผนวช ก็
มาอยู่ร่วมกันกับภิกษุทั้งหลาย มีพระธรรมวินัยเสมอ
กัน เหมือนอย่างที่เป็นพี่น้องกันในพระธรรมวินัย จึง
เป็นการทำให้มีธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวต่อกัน ประ-
การสำคัญคือให้มีสมานัตตตา คือความเป็นผู้มีตนเสมอ
กัน เสมอกันด้วยพระธรรมวินัย อันคนเรานั้นย่อมมี
ไม่เสมอกันในบางอย่าง เสมอกันในบางอย่าง ที่ไม่
เสมอกันในบางอย่าง ก็เช่นว่า ฐานะทางทรัพย์เป็นต้น
ต่างกัน ฐานะทางตระกูลแม้ในบัดนี้จะถือว่าเสมอกัน
แต่ความนับถือที่ต่างกันก็ยังมีอยู่ และนอกจากนี้
รูปร่างที่ต่าง ๆ กัน ดังเช่นบางคนสูง บางคนต่ำ ไม่
เท่ากัน บางคนดำ บางคนขาว และอวัยวะในร่างกาย
นี้เช่นว่านิ้วทั้งห้าก็ไม่เท่ากัน ส่วนของร่างกายก็วางอยู่
ไม่เท่ากัน เช่นว่าศีรษะก็อยู่ข้างบน เท้าก็อยู่ข้างล่าง
ท้องก็อยู่ตรงกลาง เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งจะเอามาจับ
วางให้เท่ากันหาได้ไม่ และนอกจากนี้กรรมที่ทำไว้ม
ต่าง ๆ กัน บางคนทำดี บางคนทำชั่ว เรียกว่าต่าง
กันโดยกรรม คนที่ทำชั่วนั้นจะให้ไปเสมอกับคนที่ทำดี

หาได้ไม่ คนที่ทำก็จะให้ไปเท่ากับคนที่ทำชั่วก็หาได้ไม่
จึงเรียกว่ายังมีต่าง ๆ กันโดยกรรม และความรู้ก็ยังมี
ต่าง ๆ กันอีกเหมือนกัน เรียนมากก็รู้มาก เรียนน้อย
ก็รู้น้อย ดังนั้นเป็นต้น นี้เป็นส่วนที่ต่าง ๆ กันในบาง
อย่าง ที่ส่วนที่เสมอกันนั้นก็เป็นต้นว่ามีความเป็น
มนุษย์เสมอกัน เพราะว่าเกิดโดยชาติแห่งมนุษย์เสมอ
กัน และเมื่อเกิดมาแล้วก็ต้องแก่เจ็บตายเหมือนกัน
จะต้องประกอบด้วยลักษณะที่ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็น
อนัตตา เสมอกันหมด แม้โดยกรรมเอง ทุกคนผู้ทำ
กรรม แม้จะต่างกันโดยกรรม ก็เสมอกันโดยที่มีกรรม
เป็นของตน เป็นทายาทรับผลแห่งกรรมที่ตนทำ
เหมือนกันหมด ไม่มียกเว้นใคร นี้เป็นข้อที่เสมอกัน
และนอกจากนี้ยังเสมอกันได้โดยที่ประพฤติพระธรรม
วินัยร่วมกันเสมอกัน ทั้งเมื่อปฏิบัติในสาราณียธรรม
ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความรักเคารพกัน คือว่าตั้งเมตตา
กายกรรม วิจิตรกรรม มโนกรรม ต่อกัน เจตีย์เผื่อแผ่
เจือจานลาภที่ได้มาโดยชอบธรรมให้แก่กัน ประพฤติ
ศีลเสมอกัน มีทิวฐีคือความเห็นที่ตรงต่อพระธรรม
วินัยเสมอกัน ดังนั้นแล้วก็แปลว่าเป็นผู้มีตนเสมอกัน

และแม้ว่าจะมาจากตระกูลที่ต่างกัน ฐานะที่ต่างกัน
 อย่างอื่นที่ต่างกันตั้งกล่าวมาข้างต้น เมื่อมีความเสมอ
 กัน มีความเคารพรักกันอยู่ดังนี้ ก็แปลว่าไม่มี
 ช่องว่าง เมื่อไม่มีช่องว่างต่อกันก็ย่อมจะมีความเป็น
 อันหนึ่งอันเดียวกัน ที่เรียกว่าสามัคคีเอกภาพ เอกภาพ
 คือความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพราะฉะนั้น จะ
 พึงเห็นได้ว่าคนเรานั้นมีฐานะต่าง ๆ กันอยู่ตั้งแต่อยู่ใน
 กรอบครัว แต่ว่ามีความรักความเคารพเป็นอันหนึ่งอัน
 เดียวกัน แปลว่าไม่มีช่องว่างในระหว่างกัน เป็นต้นว่า
 พ่อแม่กับลูก อันว่าพ่อแม่กับลูกนั้น อันที่จริงก็เป็น
 คนละชั้น จะให้พ่อแม่กับลูกเสมอกันนั้นไม่ได้ พ่อแม่
 ก็เป็นพ่อแม่ ลูกก็เป็นลูก นี้เป็นข้อที่ต่างกัน แต่
 ว่าพ่อแม่กับลูกนั้นเมื่อปฏิบัติชอบต่อกันมีความรักเคารพ
 กันแล้วก็เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เรียกว่ามีสามัคคี
 เอกภาพ ไม่มีช่องว่างในระหว่างกันดังนี้ เรื่องช่อง
 ว่างนี้ได้มีภาษิตโลกนิตีแสดงไว้นานมาแล้ว ว่า

รักกันอยู่ชอบฟ้า	เขาเขียว
เสมอนอยู่หอแห่งเดียว	ร่วมห้อง
ซังกันบ่แลเหลียว	ตาต่อ กันนา
เหมอนชอบพามาบ้อง	ป่าไม้มาบัง

ได้ความว่า รักกันนั้นแม่จะอยู่ไกลกันสุดหล้าฟ้าเขียว
ก็เหมือนอย่างอยู่ใกล้กัน แต่ถ้าซังกันแม่จะอยู่ร่วมห้อง
กันก็เหมือนยี่ขอบฟ้ามากันมีป่าไม้มาบัง ฟ้าแสดงถึง
ช่องว่างกับความไม่มีช่องว่างกัที่พุกกันในปัจจุบัน อัน
ที่จริงคำว่าช่องว่างนี้เป็นคำใหม่ที่ใช้พุกกัน แต่อรรถคือ
ความหมายนั้นเป็นสิ่งที่ภาษิตของไทยเราได้แสดงมา
แล้วทั้งในภาษิตโคลงโลกนิตินี้ คำสั่งสอนของพระ
พุทธเจ้าแม่ที่ได้แสดงมาแล้ว เป็นคำสั่งสอนที่ทำให้
บุคคลทุก ๆ ชั้นทุก ๆ คนมีความสามัคคีกลมเกลียวเป็น
อันหนึ่งอันเดียวกันดังกล่าว ชาติ ศาสนา พระมหา
กษัตริย์ไทย จึงกลมเกลียวเป็นอันหนึ่งอันเดียว และ
อิงกันอยู่เหมือนอย่างไม้ ๓ อันอิงกันอยู่อย่างมั่นคง

